

גמרא סדורה

מסכת

שבת

פרק: י"ט

קל. - קלז:

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות

עם רש"י

יצא לאור על ידי עמותת

"וכל בניך לימודי ה'"

שבט תשע"ג

בהצלחה - יגיעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות
 דניאל ברק ווינט
 טל' - 0526071122
 דוא"ל vinetd@neto.net.il
 עתניאל ד.ד. הר חברון 90407

©

כל הזכויות על הטקסט, ניקוד ופיסוק
 שמורות למכון הישראלי לפרסומים תלמודיים.
 כל הזכויות על החלוקה לסוגיות ופסקאות
 שמורות לעמותת "וכל בניך לימודי ה".

ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד וללא מטרות רווח.

כ"י

מסכת שבת פרק י"ט - "רבי אליעזר דמיילה"

.594 קל, א

קלא, משנה

רבי אליעזר אומר:

אם לא הביא כלי מערב שבת - מביאו בשבת מגולה.

ובספנה - מכסהו על פי עדים.

ועוד אמר רבי אליעזר:

נורתים עצים לעשות פחמין לעשות כלי ברזל.

כלל אמר רבי עקיבא:

כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת - אינה דוחה את השבת.

שאי אפשר לעשותה מערב שבת - דוחה את השבת.

גמרא

איבעיא להו:

טעמא דרבי אליעזר משום חבובי מצוה,

או דילמא משום חשדא?

למאי נפקא מינה?

לאתוויי מכוסה על פי עדים.

אי אמרת: משום חבובי מצוה, מגולה - אין, מכוסה - לא.

אלא אי אמרת: משום חשדא אפילו מכוסה - שפיר דמי

מאי?

איתמר אמר רבי לוי:

לא אמרה רבי אליעזר אלא לחבובי מצוה.

תניא נמי הכי:

"מביאו מגולה ואין מביאו מכוסה,

דברי רבי אליעזר".

אמר רב אשי:

מתניתין נמי דיקא,

דקתני: "ובשעת הספנה מכסהו על פי עדים",

בספנה - אין, שלא בספנה - לא.

שמע מינה.

משום חבובי מצוה.

שמע מינה.

595. קל, א

תניא אידך:

"מביאו מגולה ואין מביאו מכוסה,

דברי רבי אליעזר,

רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר:

נוהגין היו בשעת הסכנה שהיו מביאין מכוסה על פי עדים".

איבעיא להו:

"עדים" דקאמר: איהו וחד,

או דילמא: הוא ותרי?

תא שמע:

"ובסכנה מכוסה על פי עדים".

אי אמרת בשלמא: "הוא ותרי" - שפיר,

אלא אי אמרת: "הוא וחד" - מאי "עדים"?!?

שראוים להעיד במקום אחר.

596. קל, א

"ועוד אמר רבי אליעזר:

[בזרתים עצים לעשות פחמין לעשות כלי ברזל].

תנו רבנן:

"במקומו של רבי אליעזר היו בזרתין עצים לעשות פחמין לעשות ברזל בשבת. במקומו של רבי יוסי הגלילי היו אוכלין בשר עוף בחלב".

לוי איקלע לבי יוסף רישבא.
קריובו ליה רישא דשנותא בחלבא - לא אכל.

כי אתא לקמיה דרבי,
אמר ליה: אמאי לא תשמתינהו!
אמר ליה: אתריה דרבי יהודה בן בתירה הנה,
ואמינא: דילקא דרש להו כרבי יוסי הגלילי.

דתנו:

"רבי יוסי הגלילי אומר:

נאמר: "לא תאכלו כל נבלה"¹ (דברים יד, כא),

ונאמר: "לא תבשל גדי בחלב אמו" (דברים יד, כא),

את שאסור משום נבלה, אסור לבשל בחלב.

עוף שאסור משום נבלה, יכול יהא אסור לבשל בחלב?

תלמוד לומר: **"בחלב אמו"**,

יצא עוף שאין לו חלב אם" (חולין קיג.).

אמר רבי יצחק:

עיר אחת היתה בארץ ישראל שהיו עושין כרבי אליעזר והיו מתים בזמן.
ולא עוד, אלא שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה גזרה על ישראל על המילה,
ועל אותה העיר לא גזרה.

¹ לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכור לנכרי כי עם קדוש אתה לה' אלהיך

597. קל, א

תניא:

"ר'בן שמעון בן גמליאל אומר:

כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה, כגון מילה,

דכתיב: "שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב" (תהלים קיט, קסב),

עדיין עושין אותה בשמחה.

וכל מצוה שקיבלו עליהם בקטטה, כגון עריות,

דכתיב: "וישמע משה את העם בכה למשפחותיו" (במדבר יא, י) - על עסקי משפחותיו,

עדיין עושין אותה בקטטה."

דליכא כתובה דלא רמו בה תיגרא.

תניא:

"ר'בי שמעון בן אלעזר אומר:

כל מצוה שמסרו ישראל עצמן עליהם למיתה בשעת גזרת המלכות,

כגון עבודה זרה ומילה - עדיין היא מוחזקת בידם,

וכל מצוה שלא מסרו ישראל עצמן עליה למיתה בשעת גזרת המלכות,

כגון תפילין - עדיין היא מרופה בידם."

דאמר ר'בי ינאי:

תפילין צריכין גוף נקי כאלישע בעל כנפים.

מאי היא?

אמר אביי:

שלא יפיח בהם.

רבא אמר:

שלא יישן בהם.

ואמאי קרו ליה: "אלישע בעל כנפים"?

שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה גזרה על ישראל שכל המניח תפילין על ראשו יקרו את מוחו,

והיה אלישע מניח תפילין ויצא לשוק,

וראהו קסדור אחד. רץ מלפניו ורץ אחריו.

כיון שהגיע אצלו, נטלן מראשו ואחזן בידו.

אמר לו: מה בידך?

אמר לו: כנפי יונה, פשט את ידו ונמצאו בה כנפי יונה.

לפיכך היו קוראין אותו "בעל כנפים".

מאי שנא כנפי יונה דאמר ליה, ולא אמר ליה שאר עופות?

משום דדמיא כנסת ישראל ליונה,

שנאמר: "כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ" (תהלים סח, יד).

מה יונה זו כנפיה מגינות עליה,

אף ישראל מצות מגינות עליהן.

598. קל, א-ב

אמר רבי אבא בר רב אדא אמר רבי יצחק:
פעם אחת שכחו ולא הביאו איזמל מערב שבת,
והביאוהו בשבת דרך גגות ודרך חצירות
שלא ברצון רבי אליעזר.

קל, ב

מתקיף לה רב יוסף:
שלא ברצון רבי אליעזר?
אדרבה, רבי אליעזר הוא דשרי!

וכי תימא שלא ברצון רבי אליעזר דשרי אפילו ברשות הרבים,
אלא ברצון רבנן דאסרו דרך רשות הרבים, ושרו [דרך גגות דרך חצירות וקפיפות.

ומי שרי?

והתניא:

"בשם שאין מביאין אותו דרך רשות הרבים,

כה אין מביאין אותו לא דרך גגות ולא דרך קפיפות ולא דרך חצירות!"

אלא אמר רב אשי:

שלא ברצון רבי אליעזר ומחלוקתו,

אלא ברצון רבי שמעון.

דתנן:

"רבי שמעון אומר:

אחד גגות ואחד קפיפות ואחד חצירות נוֹלֵן לרשות אחד הוּ לבלים ששבתו בתוכו,

ולא לבלים ששבתו בתוך הבית" (עירובין פט.).

599. קל, ב

בְּעַא מִינֵיהּ רַבִּי זִירָא מַרְבֵּי אַסִּי:
מְבוּי שְׁלָא נִשְׁתַּתְּפוּ בּוּ, מַהוּ לְטַלְטַל בְּכוּלוֹ?

מִי אָמְרִינֵן: פְּחָצַר דְּמִי?

מַה פְּחָצַר, אָף עַל גַּב דְּלֵא עֲרְבוּ מוּתַר לְטַלְטַל בְּכוּלוֹ,
הַאי נְמִי, אָף עַל גַּב דְּלֵא נִשְׁתַּתְּפוּ בּוּ - מוּתַר לְטַלְטַל בְּכוּלוֹ,
אוּ דִילְמָא: לֹא דְמִי לְפָחָצַר,
פְּחָצַר - אֵית לֵיהּ אַרְבַּע מַחֲצוֹת,
הַאי - לֵית לֵיהּ אַרְבַּע מַחֲצוֹת.
אִי נְמִי,
פְּחָצַר - אֵית לֵיהּ דְּיוֹרִין,
הַאי - לֵית בֵּיהּ דְּיוֹרִין.

שְׁתִּיק וְלֹא אָמַר לֵיהּ וְלֹא מִיִּדִי.

זִימְנִין אֲשַׁכְּחִיהּ דִּיתִיב וְקָא אָמַר,
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְיִשׁ מִשּׁוּם **רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא**:
פַּעַם אַחַת שָׁכַחוּ וְלֹא הִבִּיאוּ אִיזְמֵל מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וְהִבִּיאוּהוּ בְּשַׁבָּת,
וְהִיהַ דְּהִבְרָ קָשָׁה לְחַכְמִים: הֵיאֵךְ מִנִּיחִין דְּבִרֵי חַכְמִים וְעוֹשִׂין כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר?
חָדָא: דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שְׁמוּתֵי הוּא!
וְעוֹד, יַחֲדִי וְרַבִּים הִלְכָה כְּרַבִּים!
וְאָמַר רַבִּי אוֹשְׁעִיא:
שְׁאִילִית אֶת רַבִּי יְהוּדָה הַגּוֹזֵר וְאָמַר לִי: מְבוּי שְׁלָא נִשְׁתַּתְּפוּ בּוּ הוּהּ,
וְאִיִּתְהוּוּ מְהַאי רִישָׁא לְהַאי רִישָׁא.

אָמַר לֵיהּ:

סְבִירָא לֵיהּ לְמַר: מְבוּי שְׁלָא נִשְׁתַּתְּפוּ מוּתַר לְטַלְטַל בְּכוּלוֹ?

וְאָמַר לֵיהּ:

אִין.

אָמַר לֵיהּ:

וְהָא זִימְנִין בְּעָאִי מִינְךָ וְלֹא אָמַרְתָּ לִי הֲכִי!
דִּילְמָא אָגַב שְׁיִטְפָךָ רְהִיט לְךָ גְמָרְךָ?

אָמַר לֵיהּ:

אִין, אָגַב שְׁיִטְפָא רְהִיטָא לִי גְמָרִי.

אֵיתְמַר אָמַר רַבִּי זִירָא אָמַר רַב:

מְבוּי שְׁלָא נִשְׁתַּתְּפוּ בּוּ - אִין מְטַלְטְלִין בּוּ,
אֱלָא בְּאַרְבַּע אַמוֹת.

אָמַר אַבְיִי:

הָא מִלְתָּא אָמְרָה רַבִּי זִירָא וְלֹא פִירְשָׁה עַד דְּאַתָּא רַבָּה בַּר אֲבוּהַ וּפִירְשָׁה.

דְּאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהַ אָמַר רַב:

מְבוּי שְׁלָא נִשְׁתַּתְּפוּ בּוּ - עִירְבוּ חֲצִירוֹת עִם בְּתִים - אִין מְטַלְטְלִין בּוּ אֱלָא בְּאַרְבַּע אַמוֹת.
לֹא עִירְבוּ חֲצִירוֹת עִם בְּתִים - מוּתַר לְטַלְטַל בְּכוּלוֹ.

אָמַר לֵיהּ רַב חֲנִינָא חוּזָאָה לְרַבָּה:

מאי שנא כי עירבו חצירות עם בתים? דניתקו חצירות ונעשו בתים,
 קלא, א ורב לטעמיה דאמר רב: אין המבוי נותר בלחי וקורה עד שיהו ^בתים וחצרות פתוחין לתוכו,
 והקא בתים איכא, חצרות ליכא.
 כי לא עירבו נמי, ליחזינהו להני בתים כמאן דסתמי דמו, וחצרות איכא ובתים ליכא!

אפשר דמבטלי ליה רשותא דכולהו לגבי חד.

סוף סוף בית איכא, בתים ליכא!

אפשר דמצפרא ועד פלגא דיומא לגבי חד,
 מפלגיה דיומא ולפניא לגבי חד!

סוף סוף בעידנא דאיתיה להאי, ליתיה להאי!

אלא אמר רב אשי:
 מי גרם לחצרות שיאסרו? בתים, וליכא.

600. קלא, א

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן:
לא לכל אמר רבי אליעזר: 'מכשירי מצוה דוחין את השבת',
שהרי שתי הלחם חובת היום הן, ולא למדן רבי אליעזר אלא מגזירה שנה,
דתניא:

"רבי אליעזר אומר:

**מניין למכשירי שתי הלחם שדוחין את השבת?
נאמרה הבאה בעומר, ונאמרה הבאה בשתי הלחם,
מה הבאה האמורה בעומר מכשירין דוחין את השבת,
אף הבאה האמורה בשתי הלחם מכשירין דוחין את השבת."**

מופני.

דאי לא מופני, איכא למיפרך:
מה לעומר, שכן אם מצא קצור - קוצר,
תאמר בשתי הלחם, שאם מצא קצור - אינו קוצר!

לאי אפנויי מופני.

מכדי כתיב: **"והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן"**² (ויקרא כג, י'),
"ביום הביאכם"³ (ויקרא כג, טו),
למה לי?
שמע מינה: לאפנויי.

ואפתי: מופנה מצד אחד הוא,
ושמענין ליה לרבי אליעזר דאמר: מופנה מצד אחד למידין, ומשיבין!

"תביאו"⁴ (ויקרא כג, יז) - רבויא הוא.

למעוטי מאי?

אילימא למעוטי: לולב.

והתניא:

**"לולב וכל מכשיריו - דוחין את השבת,
דברי רבי אליעזר!"**

ואלא למעוטי: סוכה.

והתניא:

**"סוכה וכל מכשיריה - דוחין את השבת,
דברי רבי אליעזר!"**

ואלא למעוטי: מצה.

והתניא:

**"מצה וכל מכשיריה - דוחין את השבת,
דברי רבי אליעזר!"**

ואלא למעוטי: שופר.

והתניא:

**"שופר וכל מכשיריו - דוחין את השבת,
דברי רבי אליעזר!"**

² כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן

³ וספרתם לכם ממחרת השבת ביום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה

⁴ ממושבותיכם תביאו לחם תנופה שנים שני עשרונים סולת תהיינה

אמר רב אדא בר אבהו:
למעוטי: ציצית לטליתו,
ומזוזה לפתחו.

תניא נמי הכי:
"ושויו שאם צייץ טליתו, ועשה מזוזה לפתחו - שהוא חייב".

מאי טעמא?

אמר רב יוסף:
לפי שאין קבוע להם זמן.

אמר ליה אביי:
אדרבה, מדאין קבוע להם זמן,
כל שעתא ושעתא זמניה הוא! קלא, ב

אלא אמר רב נחמן אמר רבי יצחק, ואיתימא רב הונא בריה דרב יהושע:
הואיל ובקדו להפקירן.

601. קלא, ב - קלב, א

אמר מר:

"לולב וכל מכשיריו - דוחין את השבת, דברי רבי אליעזר".

מנא ליה לרבי אליעזר הא?
אי מעומר ושתהי הקחם - שכן צורך גבוה!

אלא אמר קרא: **"ביום"**⁵ (ויקרא כג, מ),
"ביום" - אפילו בשבת.

ולמאי הלכתא?
אילימא לטלטול - איצטריך קרא למישרי טלטול??!

אלא למכשיריו.

ורבנן?

ההוא מיבעי ליה - ביום ולא בלילה.

ורבי אליעזר ביום ולא בלילה מנא ליה?

נפקא ליה מ'**ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבועת ימים**' - ימים ולא לילות.

ורבנן?

איצטריך, סלקא דעתך אמינא, נילף **"שבועת ימים"** מסוכה,
מה להלן ימים ואפילו לילות,
אף כאן ימים ואפילו לילות.
קא משמע לן.

ולכתוב רחמנא בלולב, וניתו הנה ונילפו מיניה!

משום דאיכא למיפרך:
מה ללולב, שכן טעון ארבעה מינים.

"סוכה וכל מכשיריה - דוחין את השבת, דברי רבי אליעזר".

מנא ליה לרבי אליעזר הא?
אי מעומר ושתהי הקחם - שכן צורך גבוה הוא!
אי מלולב - שכן טעון ארבעה מינים!

אלא גמר **"שבועת ימים"** מלולב,
מה להלן מכשיריו דוחין את השבת,
אף כאן נמי מכשיריו דוחין את השבת.

ולכתוב רחמנא בסוכה, וניתו הנה וניגמור מיניה!

⁵ ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבועת ימים

משום דאיכא למיפרד:
מה לסופה שכן נוהגת בלילות כבימים.

**"מצה וכל מכשיריה - דוחין את השבת,
דברי רבי אליעזר".**

מנא ליה לרבי אליעזר הא?
אי מעומר ושתי הלחם - שכן צורך גבוה!
אי מלולב - שכן טעון ארבעה מינים!
אי מסופה - שכן נוהגת בלילות כבימים!

אלא, גמר **"חמשה עשר" "חמשה עשר"** מחג הסוכות:
מה להלן מכשיריה דוחין את השבת,
אף כאן מכשיריה דוחין את השבת.

ולכתוב רחמנא במצה, וניתו הנה וליגמור מיניה!

משום דאיכא למיפרד:
מה למצה שכן נוהגת בנשים כבאנשים.

**"שופר וכל מכשיריו - דוחין את השבת,
דברי רבי אליעזר".**

מנא ליה לרבי אליעזר הא?
אי מעומר ושתי הלחם - שכן צורך גבוה!
אי מלולב - שכן טעון ארבעה מינים!
אי מסופה - שכן נוהגת בלילות כבימים!
אי ממצה - שכן נוהגת בנשים כבאנשים!

אלא, אמר קרא: **"יום תרועה יהיה לכם"**⁶ (במדבר כט, א),
ב"יום" - אפילו בשבת.

ולמאי?

אילמא לתקיעה,

הא תנא דבי שמואל:

"כל מלאכת עבודה לא תעשו" (במדבר כט, א) - יצתה תקיעת שופר ורדיית הפת,
שהיא חבמה ואינה מלאכה".
אלא - למכשיריו.

ורבנן?

ההוא מיבעי ליה: ביום ולא בלילה.

ורבי אליעזר, ביום ולא בלילה מנא ליה?

נפקא ליה מ"**ביום הכפרים תעבירו שופר בכל ארצכם**"⁷ (ויקרא כה, ט),
וגמרי מהדדי.

⁶ ובחודש השביעי באחד לחודש מקרא קודש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו יום תרועה יהיה לכם
⁷ והעברת שופר תרועה בחודש השביעי בעשור לחודש ביום הכפרים תעבירו שופר בכל ארצכם

לכתוב רחמנא בשופר וליתו הנך וליגמרו מיניה!

מתקיעת שופר דראש השנה ליכא למיגמר,
שכן מכנסת זכרונות של ישראל לאביהו שבשמים.
מתקיעות שופר דיום הכפורים ליכא למיגמרי,
דאמר מר:

"תקעו בית דין שופר נפטר עבדים לבתיהם, ושדות חוזרות לבעליהן" (ראש השנה ח:).

אמר מר:

"מילה וכל מבשיריה - דוחין את השבת,
דברי רבי אליעזר".

מנא ליה לרבי אליעזר הא?

אי מכולהו גמר - כדאמרין!

ועוד מה להנך? שכן אם עבר זמנה בטלה! קלב,

אלא, היינו טעמא דרבי אליעזר,

דאמר קרא: "וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (ויקרא יב, ג) - ואפילו בשבת.

ולכתוב רחמנא במילה, וליתו הנך וליגמור מיניה!

משום דאיכא למיפרך:

מה למילה שכן נכרתו עליה שלש עשרה בריתות (בראשית פרק יז).

602. קלב, א

עד כאן לא פליגי רבנן עליה אלא במכשירי מילה,
אבל מילה גופה דברי הכל דוחה שבת, מנלן?

אמר עולא:
הלכה.

וכן אמר רבי יצחק:
הלכה.

מיתיבי:

"מניין לפיקוח נפש שדוחה את השבת?

רבי אלעזר בן עזריה אומר:

מה מילה שהיא אחת מאיבריו של אדם דוחה את השבת,
קל וחומר לפיקוח נפש שדוחה את השבת".

ואי סלקא דעתך 'הלכה', קל וחומר מהלכה מי אתי?!

והתניא:

"אמר לו רבי אלעזר בן עזריה:

עקיבא, עצם בשעורה מטמא - הלכה,

ורביעית דם - קל וחומר,

ואין דנין קל וחומר מהלכה!"

אלא, אמר רבי אלעזר:

אתיא "אות" (בראשית יז, יא), "אות" (שמות לא, ג).

אלא מעתה תפילין דכתיב בהן "אות" (שמות יג, טז), לידחי שבת!

אלא,

אתיא "ברית" (בראשית יז, יא) "ברית" (שמות לא, טז).

גדול, דכתיב ביה "ברית" (בראשית יז, יד) לידחי שבת!

אלא, כי אתיא "הרות" (שמות לא, טז) "הרות" (בראשית יז, ז).

ציצית, דכתיב ביה "הרות" לידחי שבת!

אלא, אמר רב נחמן בר יצחק:

דנין "אות", "ברית", ו"הרות" מ"אות", "ברית" ו"הרות".

לאפוקי הנך דחד חד הוא דכתיב בהן.

ורבי יוחנן אמר:

אמר קרא: "ביום" (ויקרא יב, ג),

⁸ ונמלתם את בשר ערלתם והיה לאות ברית ביני ובינכם

⁹ אך את שבתותי תשמורו כי אות היא ביני ובינכם לדורותיכם

¹⁰ והיו לאות על ירך ולטוטפות בין עיניך"

¹¹ ונמלתם את בשר ערלתכם והיה לאות ברית ביני ובינכם

¹² ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם

¹³ וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו, ונכרתה הנפש ההוא מעמיה את בריתי הפר

¹⁴ לדורותם ברית עולם

¹⁵ והקיימותי את בריתי ביני ובינך ובין זרעך אחרך לדורותם לברית עולם

¹⁶ וטמאה שבעת ימים ... וביום השמיני ימול בשר ערלתו

"ביום" - אפילו בשבת.

אמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן:
אלא מעתה מחוסרי כפרה דכתיב בהו: **"ביום"**¹⁷, " (ויקרא יד, י), הכי נמי דדחו שבת?!

ההוא מיבעי ליה: ביום ולא בלילה.

האי נמי מיבעי ליה: ביום ולא בלילה!

ההוא מ"בן שמונת ימים"¹⁸ (בראשית יז, יב).

האי נמי מ"ביום צותו"¹⁹ (ויקרא ז, לו-לח) נפקא!

אף על גב דנפקא מ"ביום צותו", אצטריכא.
סלקא דעתך אמינא: הואיל וחס רחמנא עליה, לאתווי בדלות, בלילה נמי לית, קא משמע לן.

מתקיף לה רבינא:

אלא מעתה:

יהא זר כשר בהן?!

ויהא אונו כשר בהן?!

הא אהדריה קרא.

רב אחא בר יעקב אמר:

אמר קרא: **"שמיני"**²⁰ (ויקרא יב, ג),

"שמיני" - אפילו בשבת.

האי **"שמיני"** מיבעי ליה למעוטי שביעי!

שביעי מ"בן שמונת ימים"²¹ (בראשית יז, יב) נפקא.

ואפתי מיבעי ליה, חד למעוטי שביעי, וחד למעוטי תשיעי.
דאי מחד, הוה אמינא שביעי הוא לא מטא זמניה אבל משמיני ואילך, זמניה הוא!

אלא מחורתא כרבי יוחנן.

תניא פוותיה דרבי יוחנן, ודלא כרב אחא בר יעקב:

"שמיני ימול"²² (ויקרא יב, ג) - אפילו בשבת.

ומה אני מקיים: **"מחללה מות יומת"**²³ (שמות לא, יד)?

בשאד מלאכות חוץ ממילה.

או אינו אלא אפילו מילה, ומה אני מקיים **"שמיני ימול"**? חוץ משבת!

תלמוד לומר: **"ביום" - אפילו בשבת.**

¹⁷ וביום השמיני יקח שני כבשים תמימים וכבשה אחת בת שנתה תמימה

¹⁸ בן שמונת ימים ימול לכם כל זכר לדורותיכם

¹⁹ זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמילואים ולזבח השלמים. אשר ציוה ה' את משה בהר סיני **ביום צותו** את בני ישראל להקריב את קרבניהם

לה' במדבר סיני

²⁰ וביום השמיני ימול בשר ערלתו

²¹ בן שמונת ימים ימול לכם כל זכר

²² וביום השמיני ימול בשר ערלתו

²³ ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם **מחללה מות יומת**

603. קלב, א-ב

[**"שמיני ימול"**²⁴ (ויקרא יב, ג) - אפילו בשבת.

ומה אני מקיים: **"מחללה מות יומת"**²⁵ (שמות לא, יד)?

בשאר מלאכות חוץ ממילה.

או אינו אלא אפילו מילה, ומה אני מקיים **"שמיני ימול"**? חוץ משבת!

תלמוד לומר: **"ביום"** - אפילו בשבת.]

אמר רבא:

האי תנא מעיקרא מאי קא ניחא ליה, ולבסוף מאי קא קשיא ליה?

הכי קאמר:

"שמיני ימול" - אפילו בשבת.

ומה אני מקיים **"מחללה מות יומת"**?

בשאר מלאכות חוץ ממילה, אבל מילה דחיא, מאי טעמא?

קל וחומר הוא: ומה צרעת שדוחה את העבודה, וְעבודה דוחה את השבת מילה דוחה אותה. **קלב, ב**

שבת שנדחת מפני העבודה, אינו דין שתהא מילה דוחה אותה!

ומאי **"או אינו"** דקאמר?

הדר אמר: וממאי דצרעת חמורה?

דילמא שבת חמורה, שכן יש בה עונשין ואזהרות הרבה.

אי נמי: וממאי משום דחמירא צרעת היא,

דילמא משום גברא הוא דלא חזי.

ומה אני מקיים **"שמיני ימול"** (ויקרא יב, ג) - חוץ משבת.

תלמוד לומר: **"ביום"** - אפילו בשבת.

²⁴ **וביום** השמיני ימול בשר ערלתו

²⁵ ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם **מחללה מות יומת**

604. קלב, ב - קלג, א

תִּגְנוּ רַבָּנָן:

"מִיִּלָּה דוּחָה אֶת הַצָּרְעָת, בֵּין בְּזַמְנָה בֵּין שְׁלֵא בְּזַמְנָה.
יוֹם טוֹב אֵינָה דוּחָה אֶלָּא בְּזַמְנָה".

מְנַהֲנֵי מִיִּלֵּי?

דִּתְגְנוּ רַבָּנָן:

"יִמּוּל בְּשׂוּר עֲרֻלְתּוֹ" - וְאָף עַל פִּי שְׁיִישׁ שֵׁם בְּהֶרֶת, יְקוּץ.
וּמָה אֲנִי מְקַיֵּים "הַשְּׁמֵר בְּנִגְעַת הַצָּרְעָת"²⁶ (דברים כד, ח)?
בְּשָׂאָר מְקוֹמוֹת, חוּץ מִמִּילָה.
אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא אֶפִּילוּ מִיִּלָּה?
וּמָה אֲנִי מְקַיֵּים: "יִמּוּל בְּשׂוּר עֲרֻלְתּוֹ"?
בְּזַמְנוֹ שְׂאִין בְּהַ בְּהֶרֶת.
תְּלַמּוּד לֹמֵר: "בְּשׂוּר" - וְאָף עַל פִּי שְׁיִישׁ שֵׁם בְּהֶרֶת".

אָמַר רַבָּא²⁷:

הֲאִי תִנָּא מְעִיקְרָא מֵאִי נִיחָא לִיה?
וּלְבִסּוּף מֵאִי קִשְׂיָא לִיה?

הֲכִי קֵאָמַר:

"יִמּוּל בְּשׂוּר עֲרֻלְתּוֹ" - וְאָף עַל פִּי שְׁיִישׁ בְּהֶרֶת.
וּמָה אֲנִי מְקַיֵּים: "הַשְּׁמֵר בְּנִגְעַת הַצָּרְעָת"?
בְּשָׂאָר מְקוֹמוֹת חוּץ מִמִּילָה.
אָבֵל מִיִּלָּה דוּחָה אֶת הַצָּרְעָת.
מֵאִי טַעְמָא?
דְּאֶתְיָא מְקַל וְחוֹמֵר:
וּמָה שְׁבַת חֲמוּרָה, מִיִּלָּה דוּחָה אוֹתָהּ,
צָרְעָת לֹא כָּל שְׁכֵן?!

וּמֵאִי "אוֹ אֵינוֹ" דְּקֵאָמַר?

הֲדַר קֵאָמַר:

מִמֵּאִי דְשִׁבַּת חֲמִירָא, דִּלְמָא צָרְעַת חֲמִירָא? שְׁכֵן דוּחָה אֶת הַעֲבוּדָה, וְעַבוּדָה דוּחָה אֶת הַשְּׁבַת!
תְּלַמּוּד לֹמֵר: "בְּשׂוּר" - וְאָף עַל פִּי שְׁיִישׁ שֵׁם בְּהֶרֶת.

לִישְׁנָא אַחֲרֵינָא:

מִיִּלָּה דוּחָה אֶת הַצָּרְעָת.

מֵאִי טַעְמָא?

דְּאֶתְיָ עֲשֵׂה וְדַחֵי לֹא תַעֲשֵׂה.

וּמֵאִי "אוֹ אֵינוֹ" דְּקֵאָמַר?

הֲדַר קֵאָמַר:

אֵימַר דְּאֶמְרִינָן דְּאֶתְיָ עֲשֵׂה וְדַחֵי אֶת לֹא תַעֲשֵׂה - לֹא תַעֲשֵׂה גְרִידָא,
הֵיא - עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֵׂה הוּא,

וּמָה אֲנִי מְקַיֵּים "יִמּוּל בְּשׂוּר עֲרֻלְתּוֹ"?

בְּזַמְנוֹ שְׂאִין שֵׁם בְּהֶרֶת,

תְּלַמּוּד לֹמֵר: "בְּשׂוּר": וְאָף עַל פִּי שְׁיִישׁ שֵׁם בְּהֶרֶת.

²⁶ הַשְּׁמֵר בְּנִגְעַת הַצָּרְעָת לשמור מאוד ולעשות ככל אשר יורו אתכם הכהנים הלויים כאשר צויתים תשמרו לעשות

²⁷ תוד"ה הדר גורס רבה.

תנינח 'גדול', דכתיב בהו: **"בשר"**²⁸ (בראשית יז, יד).
 'קטן' נמי כתיב ביה **"בשר"**,
 'בינוני', מנא לן?

אמר אביי:
 אתיא מביניא.

מ'גדול' לא אתיא - שכן ענוש כרת,
 מ'קטן' לא אתיא - שכן מילה בזמנה,
 הצד השונה שבהן שכן נימולין, ודוחין את הצרעת,
 אף כל שנימולין - דוחין את הצרעת.

רבא אמר:
 מילה בזמנה דוחה, לא צריכא קרא,
 מקל וחומר אתיא:
 ומה שבת דחמירא דוחה, צרעת לא כל שכן!?

אמר ליה רב ספרא לרבא:
 ממאי דשבת חמירא?
 דילמא צרעת חמירא, שכן דוחה את העבודה, ועבודה דוחה את השבת!

התם - לאו משום דחמירא צרעת, אלא משום דגברא הוא דלא חזי.

אמאי: ויקוץ בהרתו ויעבוד!

מחוסר טבילה הוא.

תנינח נגעים טמאים, נגעים טהורים, מאי איכא למימר!?

אלא אמר רב אשי:
 היכא אמרינן דאתי עשה ודחי לא תעשה כגון מילה בצרעת,
 אי נמי ציצית וכלאים, דבעידנא דמתעקר לאו, קא מוקים עשה,
 הכא - בעידנא דמתעקר ללאו, לא קא מוקים עשה.

קלגא, והא דרבא ורב ספרא ^תנאי היא,
 דתנאי:

"בשר" - ואף על פי שיש שם בהרת ימול,

דברי רבי יאשיה.

רבי יונתן אומר:

אינו צריך, שבת חמורה דוחה, צרעת לא כל שכן".

²⁸ וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה הנפש ההיא מעמיה את בריתי הפר

605. קלג, א

אמר מר:

"בשר" - אף על פי שיש שם בהרת ימול,
דברי רבי יאשיה'.

הא למה לי קרא?
דבר שאין מתכוין הוא,
ודבר שאין מתכוין - מותר!

אמר אביי:

לא נצרכא אלא לרבי יהודה,
דאמר: דבר שאין מתכוין - אסור.

רבא אמר:

אפילו תימא רבי שמעון,
מודה רבי שמעון ב'פסיק רישיה ולא ימות'.

ואביי, לית ליה האי סברא?
והא אביי ורבא דאמרי תרוניהו:
מודה רבי שמעון ב'פסיק רישיה ולא ימות'!

בתר דשמעה מרבא סברה.

איכא דמתני להא דאביי ורבא אהא:

"השומר בנגע הצרעת לשומר מאד ולעשות" ²⁹ (דברים כד, ח).
לעשות אי אתה עושה,
אבל עושה אתה בסיב שעל גבי רגלו, ובמוט שעל גבי כתיפו.
ואם עברה עברה.

והא למה לי קרא?
דבר שאין מתכוין הוא,
ודבר שאין מתכוין - מותר!

אמר אביי:

לא נצרכא אלא לרבי יהודה,
דאמר: דבר שאין מתכוין אסור.

ורבא אמר אפילו תימא רבי שמעון,
ומודה רבי שמעון ב'פסיק רישיה ולא ימות'.

ואביי, לית ליה האי סברא?
והא אביי ורבא דאמרי תרוניהו:
מודה רבי שמעון ב'פסיק רישיה ולא ימות'!

לבתר דשמעיה מרבא סברה.

ואביי אליבא דרבי שמעון, האי **"בשר"** מאי עביד ליה?

אמר רב עמרם:

²⁹ השומר בנגע הצרעת לשומר מאד ולעשות ככל אשר יורו אתכם הכהנים הלויים כאשר צויתם תשמרו לעשות

באומר לקוץ בהרתו הוא מתכוין.

תינוח 'גדול', 'קטן' - מאי איכא למימר?

אמר רב משרשיא:

באומר אבי הבן לקוץ בהרת דבנו הוא קא מתכוין.

ואי איכא אחר, ליעביד אחר!

דאמר רבי שמעון בן לקיש:

כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה,

אם אתה יכול לקיים שניהם, מוטב,

ואם לאו - יבא עשה ויחדה לא תעשה!

דליכא אחר.

606. קלג, א

אמר מר:
 "יום טוב אינה דוחה אלא בזמנה בלבד".

מנא הני מילי?

אמר חזקיה,
 וכן תנא דבי חזקיה:
 "אמר קרא: 'לא תותירו ממנו עד בקר'³⁰ (שמות יב, י),
 שאין תלמוד לומר: 'עד בקר',
 מה תלמוד לומר: 'עד בקר'?
 בא הכתוב ליתן לו בקר שני לשריפתו".

אביי אמר:
 אמר קרא: "עלת שבת בשבתו"³¹ (במדבר כח, י),
 ולא עולת חול בשבת,
 ולא עולת חול ביום טוב.

רבא אמר:
 אמר קרא: "הוא לבדו יעשה לכם"³² (שמות יב, טז),
 "הוא" - ולא מכשירין.
 "לבדו" - ולא מילה שלא בזמנה, דאתיא מקל וחומר.

רב אשי אמר:
 "שבתון"³³ (ויקרא כג, לט) - עשה הוא,
 והיה ליה יום טוב עשה ולא תעשה,
 ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה.

³⁰ לא תותירו ממנו עד בקר והנותר ממנו עד בוקר באש תשרופו

³¹ עלת שבת בשבתו על עולת התמיד ונסכה

³² מקרא קודש יהיה לכם כל מלאכה לא ייעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם

³³ אך בחמשה עשר יום הודש השביעי באספקם את-תבואת הארץ תחגו את-חג-יהוה שבעת ימים ביום הראשון שבתון וביום השמיני שבתון.

607. קלג, א

"בַּלְל אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא:

[כָּל מְלָאכָה שְׂאֵפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָהּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת - אֵינָה דוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת.

שְׂאֵי אֵפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָהּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת - דוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת]

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב:

הִלְכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא.

וּתְנִן נָמִי גַבִּי פְּסַח כִּי הָאֵי גְּוֹנָא.

"בַּלְל אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא:

כָּל מְלָאכָה שְׂאֵפְשָׁר לָהּ לַעֲשׂוֹתָהּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת - אֵינָה דוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת.

שְׂחִיטָה שְׂאֵי אֵפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָהּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת - דוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת" (פסחים סו.).

וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב:

הִלְכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא.

וְצָרִיכָא.

דְּאֵי אֲשַׁמְעִינָן גַּבִּי מִיְלָה,

הֵתָם: הוּא דְּמַכְשִׁירִין אֲפֻשָׁר לַעֲשׂוֹת מֵאֲתָמוּל - לֹא דְּחוּ שַׁבָּת, דְּלִיכָא כְּרַת,

אָבַל פְּסַח דְּאִיכָא כְּרַת, אֵימָא לִידְחוּ שַׁבָּת.

וְאֵי אֲשַׁמְעִינָן גַּבִּי פְּסַח, מִשּׁוּם דְּלֹא נִכְרְתוּ עָלֶיהָ שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה בְּרִיתוֹת.

אָבַל מִיְלָה דְּנִכְרְתוּ עָלֶיהָ שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה בְּרִיתוֹת אֵימָא לִידְחוּ שַׁבָּת.

צָרִיכָא.

608. קלג, א-ב

משנה

עוֹשֵׂין כָּל צְרָכֵי מִילָה בַשַּׁבָּת:
 מוֹהֲלִין,
 וּפּוֹרְעִין,
 וּמוֹצְצִין,
 וְנוֹתְנִין עֲלֶיהָ אִיסְפְּלִנִית וְכַמּוֹן.
 אִם לֹא שָׁחַק מֵעֶרֶב שַׁבָּת - לוֹעֵס בְּשִׁינָיו וְנוֹתֵן.
 אִם לֹא טָרַף יָיִן וְשֶׁמֶן מֵעֶרֶב שַׁבָּת - יִנְתֵּן זֶה בְּעַצְמוֹ וְזֶה בְּעַצְמוֹ.
 וְאִין עוֹשֵׂין לָהּ חֲלוּקָה לְכַתְחִילָהּ, אֲבָל כּוֹרֵךְ עֲלֶיהָ סְמֻרְטוֹט.
 אִם לֹא הִתְקִין מֵעֶרֶב שַׁבָּת - כּוֹרֵךְ עַל אֶצְבָּעוֹ וּמִבֵּיא, וְאִפִּילוֹ מִחֻצָּר אַחֲרָת.

קלג, גמרא

מִכְדֵּי קִתְנֵי כּוּלְהוּ, "כָּל צְרָכֵי מִילָה" - לְאַתּוּיִי מֵאִי?

לְאַתּוּיִי הֵא דְתַנּוּ רַבֵּנן:
 "הַמֵּל - כָּל זְמַן שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּמִילָה חוּזֵר,
 בֵּין עַל הַצִּיצִין הַמְעַבְבִּין אֶת הַמִּילָה,
 בֵּין עַל הַצִּיצִין שְׁאִין מְעַבְבִּין אֶת הַמִּילָה.
 פִּירֵשׁ - עַל צִיצִין הַמְעַבְבִּין אֶת הַמִּילָה - חוּזֵר,
 עַל צִיצִין שְׁאִין מְעַבְבִּין אֶת הַמִּילָה - אֵינּוּ חוּזֵר."

מֵאֵן תִּנָּא "פִּירֵשׁ אֵינּוּ חוּזֵר"?

אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:
 רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּנֵי שָׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה הֵיא.
 דְּתַנָּא:

"אֲרַבְעָה עֶשֶׂר שָׁחַל לְהִיּוֹת בַּשַּׁבָּת:
 מִפְּשִׁיט אָדָם הַפֶּסַח עַד הַחֲזָה,
 דְּבָרֵי רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּנֵי שָׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה.
 וְחַכְמַיִם אוֹמְרִים:
 מִפְּשִׁיטִין אֶת כּוּלּוֹ."

מִמָּאִי? עַד כָּאֵן לֹא קָאָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּנֵי שָׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה,
 הֵתָם - מִלְּשׁוֹם דְּלֹא בְּעֵינֵן "זֶה אֵלֵי וְאַנְהוּ"³⁴ (שְׁמוֹת טו, ג).
 אָבָל הָכֵא - דְּבְעֵינֵן "זֶה אֵלֵי וְאַנְהוּ", הֵכִי נִמְי.

דְּתַנָּא:

"זֶה אֵלֵי וְאַנְהוּ" (שְׁמוֹת טו, ג) - הַתְּנָאָה לְפָנָיו בְּמַצּוֹת,

עֲשֵׂה לְפָנָיו סוּכָה נְאָה,
 וְלוּלָב נְאָה,
 וְשׁוֹפָר נְאָה,
 צִיצִית נְאָה,
 סֶפֶר תּוֹרָה נְאָה, וְכַתּוּב בּוֹ לְשִׁמּוֹ בְּדָיו נְאָה, בְּקוֹלְמוֹס נְאָה, בְּלִבְלָר אוּמּוֹ,
 וְכוּרְכוֹ בְּשִׁירָאִין נְאִין.

אָבָא שְׁאוּל אוֹמַר:

"וְאַנְהוּ" - הֵוִי דּוּמָה לוֹ,
 מַה הוּא חֲנָנִין וְרַחוּם - אָף אַתָּה הֵיָה חֲנָנִין וְרַחוּם!"

³⁴ זֶה אֵלֵי וְאַנְהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וְאֵרוֹמְמַנְהוּ

אלא אמר רב אשי:

הא מני? רבי יוסי היא,

דתנן:

"בין שנראה בעליל, ובין שלא נראה בעליל - מחללין עליו את השבת.

רבי יוסי אומר:

נראה בעליל - אין מחללין עליו את השבת" (ראש השנה כא:).

ממאי? דילמא עד כאן לא קאמר רבי יוסי התם³⁵ אלא משום דלא ניתנה שבת לידחות, אבל הכא - דניתנה שבת לידחות, הכי נמי.

אלא, אמרי נהרדעי:

רבנן דפליגי עליה דרבי יוסי היא.

דתנן:

"ארבעה פהנים נבנסין,

שנים בידם שני סדרים.

ושנים בידם שני בזיכין.

וארבעה מקדימין לפנייהם, שנים - ליטול שני סדרים, ושנים ליטול - שני בזיכין.

המכניסין - עומדים בצפון ופניהם לדרום,

והמוציאין - עומדים בדרום ופניהם לצפון,

אלו מושכים, ואלו מניחין,

טפחו של זה, בצד טפחו של זה, משום שנאמר: "לפני תמיד"³⁶ (שמות כה, ל).

רבי יוסי אומר:

אפילו אלו נוטלין ואלו מניחין, אף זה היה בכלל "תמיד" (מנחות צט:).

³⁵ ע"פ הגהות הב"ח

³⁶ ונתת על השולחן לחם פנים לפני תמיד

609. קלג, ב

תנו רבנן:
 "מהלקטין את המילה,
 ואם לא הילקט - ענוש כרת".

מני?

אמר רבי כהנא:
 אומן.

מתקיף לה רב פפא:
 אומן?!
 לימא להו: אנא עבדי פלגא דמצוה, אתון עבדיתו פלגא דמצוה.

אלא, אמר רב פפא:
 גדול.

מתקיף לה רב אשי:
 גדול בהדיא כתיב ביה: "וערל זכר אשר לא ימול"³⁷ (בראשית יז, יד)!

אלא אמר רב אשי:
 לעולם אומן,
 וכגון דאתא בין השמשות דשבת, ואמרו ליה: לא מספקת!
 ואמר להו: מספקינא, ועבד ולא איסתפק, ואישתכח דחבורה הוא דעבד וענוש כרת.

³⁷ וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה הנפש ההיא מעמיה את בריתי הפר

610. קלג, ב

[**"עושיין כל צרכי מילה בשבת: ... ו] מוצצין".**

אמר רב פפא:

האי אומנא דלא מייץ - סכנה הוא,
ועברינן ליה.

פשיטא, מדקא מחללי עליה שבתא סכנה הוא!

מהו דתימא: האי דם מיפקד פקיד.
קא משמע לן: חבורי מיחבר.

ודומיא ד"**איספלנית וכמון**",

מה איספלנית וכמון כי לא עביד סכנה הוא,
אף הכי נמי כי לא עביד סכנה הוא.

611. קלג, ב - קלד, א

"ונותנין עליה איספלינית".

אמר אבני:

אמרה לי אם: איספליניתא דכולהון ביבי שב מינאי תרבא וחדא קירא.

רבא אמר:

קירא וקלבא רישינא.

דרשה רבא במחוזא,

קרעיהו בני מניומי אסיא למנייהו.

אמר להו:

שבקי לכו חדא,

דאמר שמואל:

קלד, א האי מאן דמשי אפיה ולא נגיב טובא נקטרו ליה ^חספניתא.

מאי תקנתיה?

לימשי טובא במיא דסילקא.

612. קלד, א

"לא שחק מערב שבת. [- לועס בשיניו ונותן.
 אם לא טרף יין ושמן מערב שבת - ינתן זה בעצמו וזה בעצמו"]".

תנו רבנן:

"דברים שאין עושין למילה בשבת עושין לה ביום טוב.
 שוחקין לה כמון, וטורפין לה יין ושמן".

אמר ליה אבבי לרב יוסף:

מאי שנא כמון ביום טוב? דחזי לקדרה,

יין ושמן - חזי נמי בשבת לחולה!

דתניא:

"אין טורפין יין ושמן לחולה בשבת.

אמר רבי שמעון בן אלעזר משום רבי מאיר:

אף טורפין יין ושמן.

אמר רבי שמעון בן אלעזר:

פעם אחת חש רבי מאיר במעיו, ובקשנו לטרוף לו יין ושמן ולא הנחנו.

אמרנו לו: דבריה יבטלו בחייה?!

אמר לנו: אף על פי שאני אומר כך וחבירי אומרים כך,

מימי לא מלאני לבי לעבור על דברי חבירי".

הוא ניהו דמחמיר אנפשיה, אבל לכולי עלמא שרי!

התם - לא בעי ליכא,

הכא - בעי ליכא.

הכא נמי נייעביד ולא לילך!

היינו דקתני: נותן זה בפני עצמו וזה בפני עצמו.

613. קלד, א

תנו רבנן:

"אין מסננין את החרדל במסננת שלו,
ואין ממתקין אותו בגחלת".

אמר ליה אביי לרב יוסף:

מאי שנא מהא דתנן:

"נותנים ביצה במסננת של חרדל" (שבת קלט:)?

אמר ליה:

התם - לא מייחזי כבורר,

הכא - מייחזי כבורר.

"ואין ממתקין אותו בגחלת".

והתניא:

"ממתקין אותו בגחלת!"

לא קשיא:

כאן - בגחלת של מתכת,

כאן - בגחלת של עץ.

אמר ליה אביי לרב יוסף:

מאי שנא מבישרא אגומרי!

אמר ליה:

התם - לא אפשר,

הכא - אפשר.

אמר ליה אביי לרב יוסף:

מהו לגבון?

אמר ליה: אסור.

מאי שנא מלישה?

אמר ליה:

התם - לא אפשר,

הכא - אפשר.

והא אמרי נהרדעי:

גבינה בת יומא מעליא!

הכי קאמרי: אפילו גבינה בת יומא מעליא.

614. קלד, א

"אין עושין לה חלוק".

אמר אבוי:

אמרה לי אם:

האי חלוק דינוקא, לפניה לסטרא לעילאי, דילמא מידביק גרדא מיניה, ואיתי לידי פרות שפכה.

אימיה דאבוי עבדא כיסתתא לפלגא.

אמר אבוי:

האי ינוקא דלית ליה חלוק,

ליתתי בליתא דאית ליה שיפתא, וליפרכיה לשיפתא לתתאי, ועייף ליה לעילאי.

ואמר אבוי:

אמרה לי אם:

האי ינוקא דלא ידיע מפקתיה, לשייפיה מישחא, ולוקמיה להדי יומא, והיכא דזיג - ליקרעיה בשערתא שתי וערב, אבל בכלי מתכות - לא, משום דזריף.

ואמר אבוי:

אמרה לי אם:

האי ינוקא דלא מייז, מיקר הוא³⁸ דקר פומיה.

מאי תקנתיה?

ליתו פסא גומרי, ולינקטיה ליה להדי פומיה, דחיים פומיה ומייז.

ואמר אבוי:

אמרה לי אם:

האי ינוקא דלא מנשתיה, לינפפיה בנפוותא ומנשתיה.

ואמר אבוי:

אמרה לי אם:

האי ינוקא דלא מעוי ליתו סליתא דאימיה ולישרקיה עילויה, ומעוי.

ואמר אבוי:

אמרה לי אם:

האי ינוקא דקטין, ליתו לסילתא דאימיה, ולישרקיה עילויה מקוטנא לאולמא. ואי אלים - מאולמא לקוטנא.

ואמר אבוי:

אמרה לי אם:

האי ינוקא דסומק - דאפתי לא איבלע ביה דמא, ליתרחו ליה עד דאיבלע ביה דמא, ולימהלוה. ירוק דאפתי³⁹ לא נפל ביה דמיה, ליתרחו עד דנפל ביה דמיה, ולימהלוה.

דתניא:

³⁸ גירסת הגהות הב"ח ורש"י.

³⁹ עין יעקב וכתב"י, וכך משמע מטוש"ע יו"ד רסג, א

"אמר רבי נתן:

פעם אחת הלכתי לכרכי הים, ובאת אשה לפני שמלה בנה ראשון ומת, שני ומת,
שלישי הביאתו לפני, ראיתיו שהוא אדום.
אמרתי לה: המתיני עד שיכלע בו דמו,
המתינה לו עד שנכלע בו דמו, ומלה אותו וחייה,
והיו קורין אותו "נתן הבבלי" על שמי.
שוב פעם אחת הלכתי למדינת קפוטקיא,
ובאת אשה אחת לפני שמלה בנה ראשון ומת, שני ומת,
שלישי הביאתו לפני, ראיתיו שהוא ירוק. הצצתי בו ולא ראיתי בו דם ברית,
אמרתי לה: המתיני לו עד שיפול בו דמו, והמתינה לו ומלה אותו וחייה,
והיו קורין שמו "נתן הבבלי" על שמי."

615. קלד, ב

מְשָׁנָה

מרחיצין את הקטן,
 בין לפני המילה ובין לאחר המילה,
 ומזלפין עליו ביד, אבל לא בבלי.
רבי אלעזר בן עזריה אומר:
 מרחיצין את הקטן, ביום השלישי שחל להיות בשבת,
שנאמר: "ויהי ביום השלישי בהיותם מאבים" (בראשית לד, כה).
 ספק ואנדרוגינוס - אין מחללין עליו את השבת.
ורבי יהודה מתיר באנדרוגינוס.

גְּמָרָא

והא אמרת רישא "מרחיצין"!

רב יהודה ורבה בר אבונה דאמרי תרנויהו:
 "כיצד" תני.

"מרחיצין את הקטן בין לפני מילה בין לאחר מילה.
 כיצד?
 מזלפין עליו ביד אבל לא בבלי".

אמר רבא:

והא "מרחיצין" קתני!

אלא אמר רבא:

הכי קתני:

"מרחיצין את הקטן בין מלפני מילה בין לאחר המילה,
 ביום הראשון - כדרךכו,
 וביום השלישי שחל להיות בשבת - מזלפין עליו ביד, אבל לא בבלי.
רבי אלעזר בן עזריה אומר:
 מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת,
שנאמר: "ויהי ביום השלישי בהיותם מאבים"."

תניא כוותיה דרבא:

"מרחיצין את הקטן בין לפני מילה בין לאחר מילה,
 ביום ראשון כדרךכו,
 וביום השלישי שחל להיות בשבת מזלפין עליו ביד.
רבי אלעזר בן עזריה אומר:
 מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת.
 ואף על פי שאין ראיה לדבר, זכר לדבר,
שנאמר: "ויהי ביום השלישי בהיותם מאבים".
 ובשהו מזלפין אין מזלפין לא בכוס ולא בקערה ולא בבלי - אלא ביד".

אתאן לתנא קמא.

מאי "אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר"?

משום 'גדול' - לא סליק בישרא הייא,
 'קטן' - סליק ביה בישרא הייא.

ההוא דאתא לקמיה דרבא,
 אורי ליה בשמעתייה.

איחלש רבא,

אמר: אנא בהדי תרגימנא דסבי למה לי?

אמרו ליה רבנן לרבא:

והתניא כוותיה דמר!

אמר להו: מתניתין כוותיהו דיקא.

ממאי?

מדקאמר: **"רבי אלעזר בן עזריה אומר:**

מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת,"

אי אמרת בשלמא: תנא קמא מזלפין קאמר היינו דקאמר ליה רבי אלעזר בן עזריה מרחיצין.

אלא אי אמרת: תנא קמא מרחיצין ביום הראשון קאמר, ומזלפין ביום השלישי,

האי רבי אלעזר בן עזריה אומר מרחיצין "אף מרחיצין" מיבעי ליה!

כי אתא רב דימי אמר רבי אלעזר:

הלכה כרבי אלעזר בן עזריה.

616. קלד, ב

["מרחיצין את הקטן,
בין לפני המילה ובין לאחר המילה"].

הווי ביה במערבא:
הרחצת כל גופו, או הרחצת מילה?

אמר להו ההוא מרבנן, ורבי יעקב שמייה:
מסתברא הרחצת כל גופו,
דאי סלקא דעתך הרחצת מילה, מי גרע מחמין על גבי מכה,
דאמר רב:
אין מונעין חמין ושמן מעל גבי מכה בשבת!

מתקיף לה רב יוסף:
ולא שני לך בין חמין שהוחמו בשבת לחמין שהוחמו מערב שבת?!

מתקיף לה רב דימי:
וממאי דהכא בחמין שהוחמו בשבת פליגי?
דילמא בחמין שהוחמו בערב שבת פליגי!

אמר אביי:
אנא בעאי דאישני ליה,
וקדם ושני ליה רב יוסף, מפני שסכנה הוא לו.

איתמר נמי:
כי אתא רבין אמר רבי אבהו אמר רבי אלעזר,
ואמרי לה: אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן:
הלכה כרבי אלעזר בן עזריה,
בין בחמין שהוחמו בשבת, בין בחמין שהוחמו מערב שבת,
בין הרחצת כל גופו, בין הרחצת מילה,
מפני שסכנה היא לו.

617. קלד, ב

גופא:

אמר רב:

אין מונעין חמין ושמן מעל גבי מכה בשבת.

ושמואל אמר:

נותן חוץ למכה, ושותת ויורד למכה.

מיתיבי:

"אין נותנין שמן וחמין על גבי מוך ליתן על גבי מכה בשבת!"

התם - משום סחיטה.

תא שמע:

"אין נותנין חמין ושמן על גבי מוך, שעל גבי מכה בשבת!"

התם נמי משום סחיטה.

תניא כוותיה דשמואל:

"אין נותנין חמין ושמן על גבי מכה בשבת,
אבל נותנין חוץ למכה ושותת ויורד למכה".

618. קלד, ב

תנו רבנן:

"נותנין על גבי המכה:

מוך יבש וספוג יבש,

אבל לא - גמי יבש ולא כתייתין יבשין".

קשיא כתייתין אכתייתין!

לא קשיא:

הא - בחדתי,

הא - בעתיקי.

אמר אביי:

שמע מינה: הני כתייתין מסו.

619. קלד, ב - קלה, א

"סִפֵּק וְאַנְדְּרוּגִינוֹס -] אֵין מַחְלָלִין עָלֵינוּ אֶת הַשַּׁבָּת.
וְרַבֵּי יְהוּדָה מְתִיר בְּאַנְדְּרוּגִינוֹס".]

תִּנּוּ רַבֵּנּוּ:

"עֲרַלְתּוֹ"⁴⁰ (ויקרא יב, ג) -

עֲרַלְתּוֹ וְדַאי - דּוּחָה אֶת הַשַּׁבָּת,
וְלֹא סִפֵּק - דּוּחָה אֶת הַשַּׁבָּת.

קלה, א

עֲרַלְתּוֹ וְדַאי - דּוּחָה אֶת הַשַּׁבָּת,
וְלֹא אַנְדְּרוּגִינוֹס - דּוּחָה אֶת הַשַּׁבָּת.
רַבֵּי יְהוּדָה אוֹמֵר:

אַנְדְּרוּגִינוֹס - דּוּחָה אֶת הַשַּׁבָּת, וְעִנּוּשׁ בְּרַת.

עֲרַלְתּוֹ וְדַאי - דּוּחָה אֶת הַשַּׁבָּת,
וְלֹא נוֹלַד בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת דּוּחָה אֶת הַשַּׁבָּת.
עֲרַלְתּוֹ וְדַאי - דּוּחָה אֶת הַשַּׁבָּת,
וְלֹא נוֹלַד בְּשָׂהוּא מֵהוּל דּוּחָה אֶת הַשַּׁבָּת.
שְׁבִית שְׂמַאי אוֹמְרִים:

צְרִיךְ לְהִטִּיף מִמֶּנּוּ דָם בְּרִית,
וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים:

אֵינוֹ צְרִיךְ.

אָמַר רַבֵּי שְׂמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר:

לֹא נַחְלְקוּ בֵּית שְׂמַאי וּבֵית הַלֵּל עַל נוֹלַד בְּשָׂהוּא מֵהוּל שְׂצָרִיךְ לְהִטִּיף מִמֶּנּוּ דָם בְּרִית,
מִפְּנֵי שְׁעָרְלָה כְּבוֹשָׁה הִיא.

עַל מָה נַחְלְקוּ?

עַל גַּר שְׁנֵתִיגִיד בְּשָׂהוּא מֵהוּל,
שְׁבִית שְׂמַאי אוֹמְרִים:

צְרִיךְ לְהִטִּיף מִמֶּנּוּ דָם בְּרִית,
וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים:

אֵין צְרִיךְ לְהִטִּיף מִמֶּנּוּ דָם בְּרִית.

אָמַר מֶר:

"לֹא סִפֵּק דּוּחָה אֶת הַשַּׁבָּת".

לְאַתְנֵי מַאי?

לְאַתְנֵי הָא דְתִנּוּ רַבֵּנּוּ:

"בֶּן שְׁבַעָה - מַחְלָלִין עָלֵינוּ אֶת הַשַּׁבָּת,
וּבֶן שְׂמֹנֶה - אֵין מַחְלָלִין עָלֵינוּ הַשַּׁבָּת.

סִפֵּק בֶּן שְׁבַעָה סִפֵּק בֶּן שְׂמֹנֶה - אֵין מַחְלָלִין עָלֵינוּ אֶת הַשַּׁבָּת.

בֶּן שְׂמֹנֶה - הָרִי הוּא כְּאַבֵּן, וְאַסּוּר לְטַלְטְלוּ.

אָבֵל אִמּוֹ שׁוּחָה וּמִנִּיקְתּוֹ מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה".

⁴⁰ וביום השמיני ימול בשר ערלתו

620. קלה, א

["עֲרַלְתּוֹ"⁴¹ (ויקרא יב, ג) -

....

עֲרַלְתּוֹ וְדָאֵי - דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת,
וְלֹא נוֹלַד בְּשָׂהוּא מֵהוּל דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת.

שְׁבִית שְׂמַאי אוֹמְרִים:

צָרִיךְ לְהִטִּיף מִמֶּנּוּ דָם בְּרִית,

וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים:

אֵינוֹ צָרִיךְ.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר:

לֹא נִחְלַקוּ בֵּית שְׂמַאי וּבֵית הַלֵּל עַל נוֹלַד בְּשָׂהוּא מֵהוּל שְׂצָרִיךְ לְהִטִּיף מִמֶּנּוּ דָם בְּרִית,

מִפְּנֵי שְׁעָרְלָה כְּבוּשָׂה הִיא.

עַל מָה נִחְלַקוּ?

עַל גַּר שְׁנַתְגִּייד בְּשָׂהוּא מֵהוּל,

שְׁבִית שְׂמַאי אוֹמְרִים:

צָרִיךְ לְהִטִּיף מִמֶּנּוּ דָם בְּרִית,

וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים:

אֵין צָרִיךְ לְהִטִּיף מִמֶּנּוּ דָם בְּרִית".]

אֵיתְמַר:

רַב אָמַר:

הַלְכָה כְּתַנָּא קַמָּא.

וְשְׂמוּאֵל אָמַר:

הַלְכָה כְּרַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר.

רַב אָדָא בַר אַהֲבָה אֶתְיַלִּיד לִיהּ הֵהוּא יְנוּקָא כְּשֵׂהוּא מֵהוּל.

אֶהְדְרִיָּה אֶתְלִיסַר מֵהוּלָאֵי עַד דְשְׁוִיָּיה כְרוּת שְׁפַכָּה.

אָמַר: תִּיתִי לִי דְעַבְרֵי אֶדְרַב.

אָמַר לִיהּ **רַב נַחֲמָן:**

וְאֵדְשְׂמוּאֵל לֹא עֵבֵר?!

אֵימַר דְאָמַר שְׂמוּאֵל בְּחוּל, בְּשֶׁבֶת מִי אָמַר?

הוּא סָבַר: וְדָאֵי עָרְלָה כְּבוּשָׂה הִיא.

דְאֵיתְמַר:

רַבָּה אָמַר:

חִיִּישִׁינָן שְׂמָא עָרְלָה כְּבוּשָׂה הִיא.

רַב יוֹסֵף אוֹמַר:

וְדָאֵי עָרְלָה כְּבוּשָׂה הִיא.

אָמַר **רַב יוֹסֵף:**

מָנָא אָמִינָא לָהּ?

דְתַנָּא:

"רַבִּי אֶלְיָעֶזֶר הַקַּפָּר אוֹמַר:

לֹא נִחְלַקוּ בֵּית שְׂמַאי וּבֵית הַלֵּל עַל נוֹלַד בְּשָׂהוּא מֵהוּל שְׂצָרִיךְ לְהִטִּיף מִמֶּנּוּ דָם בְּרִית.

עַל מָה נִחְלַקוּ?

לְחַלְלַת עַלְיוֹ אֶת הַשֶּׁבֶת.

בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים:

מִחְלְלִין עַלְיוֹ אֶת הַשֶּׁבֶת,

⁴¹ וביום השמיני ימול בשר ערלתו

ובית הלל אומרים:

אין מחללין עליו את השבת."

לאו מכלל דתנא קמא סבר: מחללין עליו את השבת.

ודילמא תנא קמא דברי הכל אין מחללין קאמר!

אם כן רבי אליעזר הקפדן טעמא דבית שמאי אתא לאשמעינן?!

דילמא, הכי קאמר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל בדבר זה.

621. קלה, א-ב

אמר רבי אסי:

כל שאמו טמאה לידה - נימול לשמנה,
 וכל שאין אמו טמאה לידה - אין נימול לשמנה.
 שנאמר: "אשה מי תזריע וילדה זכר וטמאה ... וביום השמיני ימול בשר ערלתו"⁴² (ויקרא יב, ב-ג).

אמר ליה אביי:

דורות הראשונים יזכיחו,
 שאין אמו טמאה לידה, ונימול לשמנה!

אמר ליה:

קלה, ב, נתנה תורה, ונתחדשה הלכה.

איני?!

והא איתמר:

"יוצא דופן ומי שיש לו שתי ערלות,
 רב הונא ורב חייא בר רב.
 חד אמר: מחללין עליו את השבת.
 וחד אמר: אין מחללין.
 עד כאן לא פליגי אלא לחלל עליו את השבת,
 אבל לשמנה ודאי מהלינן ליה!

הא בהא תליא.

כתנאי:

"יש 'יליד בית'⁴³ שנימול לאחד,
 ויש 'יליד בית' שנימול לשמנה.
 ויש 'מקנת כסף' שנימול לאחד,
 ויש 'מקנת כסף' שנימול לשמנה.

ביצד?

לקח שפחה מעוברת ואחר כך ילדה - זהו 'מקנת כסף' הנימול לשמנה.
 לקח שפחה וילדה עמה - זו היא 'מקנת כסף' שנימול לאחד.
 ויש 'יליד בית' שנימול לשמנה, ביצד?
 לקח שפחה ונתעברה אצלו וילדה זהו יליד בית שנימול לשמנה.
 רבי חמא אומר:

ילדה ואחר כך הטבילה - זהו 'יליד בית' שנימול לאחד.
 הטבילה ואחר כך ילדה - זהו 'יליד בית' שנימול לשמנה."
 ותנא קמא לא שני ליה בין הטבילה ואחר כך ילדה, בין ילדה ואחר כך הטבילה,
 דאף על גב דאין אמו טמאה לידה, נימול לשמנה.

אמר רבא:

בשלמא לרבי חמא משפחת לה:
 'יליד בית' נימול לאחד,
 'יליד בית' נימול לשמנה,
 'מקנת כסף' נימול לאחד,
 ו'מקנת כסף' נימול לשמנה,

⁴² אשה מי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים, וביום השמיני ימול בשר ערלתו

⁴³ וכן שמנת ימים ימול לזכר לזרתיכם יליד בית ומקנת כסף מכל בן זכר אשר לא מן צד הוא. המול ימול יליד ביהודה ומקנת כסף והיתה בריתו בפשרכם לברית עולם (בראשית יז, יב-יג).

יְלֵדָה וְאַחַר כֵּךְ הִטְבִּילָהּ - זֶהוּ 'יְלִיד בַּיִת' שְׁנִימוֹל לְאַחַד.
הִטְבִּילָהּ וְאַחַר כֵּךְ יְלָדָה - זֶהוּ 'יְלִיד בַּיִת' שְׁנִימוֹל לְשֵׁמֶנָה.
'מִקְנֵת כֶּסֶף' נִימוֹל לְשֵׁמֶנָה - כְּגוֹן שֶׁלְקַח שְׂפָחָה מְעוּבָרָת, וְהִטְבִּילָהּ, וְאַחַר כֵּךְ יְלָדָה.
'מִקְנֵת כֶּסֶף' נִימוֹל לְאַחַד - כְּגוֹן שֶׁלְקַח זֶה שְׂפָחָה, וְזֶה עוֹבְרָה.
אֵלָּא לְתַנָּא קַמָּא, בְּשִׁלְמָא כּוֹלְהוּ מִשְׂכַּחְתָּ לְהוּ, אֵלָּא 'יְלִיד בַּיִת' נִימוֹל לְאַחַד הֵיכִי מִשְׂכַּחְתָּ לָּהּ?

אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה:
בְּלוֹקַח שְׂפָחָה לְעוֹבְרָה.

הֵנִיחָא לְמֵאן דְּאָמַר: 'קִנְיֵן פִּירוֹת לְאוּ קִנְיֵן הַגּוֹף' דְּמִי,
אֵלָּא לְמֵאן דְּאָמַר: 'קִנְיֵן פִּירוֹת כְּקִנְיֵן הַגּוֹף דְּמִי' - מֵאִי אֵיכָּא לְמִימַר?

אָמַר רַב מִשְׁרֵשֵׁיא:
בְּלוֹקַח שְׂפָחָה עַל מְנַת שְׁלֵא לְהִטְבִּילָהּ.

622. קלה, ב - קלו, א

תניא:

"רבן שמעון בן גמליאל אומר:**כל ששקה שלשים יום באדם - אינו נפל,****שנאמר: "ופדונו מן חדש תפדה"⁴⁴ (במדבר יח, טז).****שמנת ימים בבהמה - אינו נפל,****שנאמר: "ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבו"⁴⁵ (ויקרא כב, כז).**

הא לא שקה - ספיקא הוי,

מיהל היכי מהלינו ליה? קלו, א

אמר רב אדא בר אבהו:

מלין אותו ממה נפשך:

אם חי הוא - שפיר קא מהיל,

ואם לאו - מחתך בבשר הוא.

ואלא הא דתניא:

"ספק בן שבעה, ספק בן שמונה - אין מחללין עליו את השבת",

אמאי? נימהליה

ממה נפשך!

אם חי הוא - שפיר קא מהיל,

ואם לאו - מחתך בבשר הוא!

אמר מר פריה דרבינא:

אנא ורב נחומי בר זכריה תרגימנא:

מימהיל הכי נמי מהלינו ליה.

לא נצרכה אלא למכשירי מילה,

ואליבא דרבי אליעזר.

אמר אביי:

כתנאי:

"וכי ימות מן הבהמה אשר היא לכם לאכלה"⁴⁶ (ויקרא יא, לט) -**להביא בן שמונה שאין שחיתתו מטהרתו****רבי יוסי ברבי יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון אומרים:****שחיתתו מטהרתו".**

מאי לאו בהא קא מיפלגי,

דמר סבר: חי הוא.

ומר סבר: מת הוא.

אמר רבא:

אי הכי,

אדמיפלגי לענין טומאה וטהרה,

ליפלגי לענין אכילה!

אלא דכולי עלמא: מת הוא,

ורבי יוסי ברבי יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון סברי: כטרפה:

טרפה לאו אף על גב דמתה היא שחיתתה מטהרתה, הכא נמי לא שנא.

ורבנן: לא דמי לטרפה,

טרפה היתה לה שעת הכושר,

⁴⁴ ופדונו מן חדש תפדה בערך כסף חמשת שקלים בשקל הקודש עשרים גרה הוא⁴⁵ שור או כשב או עז כי יוולד והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבו אשה לה'⁴⁶ וכי ימות מן הבהמה אשר היא לכם לאכלה הנוגע בנבלתה יטמא עד הערב

האי - לא היתה לה שעת הכושר.

וכי תימא: טרפה מבטן, מאי איכא למימר?
איכא למימר: היתם - יש במינה שחיטה,
הכא - אין במינה שחיטה.

623. קלו, א

[תניא:]

"דבן שמעון בן גמליאל אומר:**כל ששקה שלשים יום באדם - אינו נפל,****שנאמר: "ופדונו מן חדש תפדה"⁴⁷ (במדבר יח, טז).****שמנת ימים בבהמה - אינו נפל,****שנאמר: "ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבו"⁴⁸ (ויקרא כב, כז).]**

איבעיא להו:

מי פליגי רבנו עליה דרבן שמעון בן גמליאל?

או לא?

אם תמצוי לומר: פליגי - הלכה כמותו או אין הלכה כמותו?

תא שמע:

"עגל שנולד ביום טוב שוחטין אותו ביום טוב!"

הכא במאי עסקינן:

דקיים ליה בגויה שכלו לו חדשיו.

תא שמע:

"ושוין שאם נולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן!"

הכא נמי שכלו לו חדשיו.

תא שמע:

דאמר רב יהודה אמר שמואל:

הלכה כרבן שמעון בן גמליאל.

"הלכה" מקלל דפליגי.

שמע מינה.

⁴⁷ ופדונו מן חדש תפדה בערך כסף חמשת שקלים בשקל הקודש עשרים גרה הוא שור או כשב או עז כי יוולד והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבו אשה לה' ⁴⁸

624. קלו, א

[תניא:]

"רַבּוֹן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר:**כָּל שְׁשָׁה שְׁלִשִּׁים יוֹם בְּאֶדָם - אֵינוֹ נֹפֵל,****שְׁנָאמֵר: "וּפְדוּנוֹ מִבֶּן חֲדָשׁ תַּפְדָּה"⁴⁹** (במדבר יח, טז).**שְׁמַנֵּת יָמִים בְּבִהְמָה - אֵינוֹ נֹפֵל,****שְׁנָאמֵר: "וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצָה לְקַרְבָּן"⁵⁰** (ויקרא כב, כז).

אָמַר אַבְי:

נֹפֵל מִן הַגָּג אוֹ אֶכְלוֹ אָרִי - דְּבַרֵּי הַכֹּל חַי הוּא.

כִּי פְלִיגֵי שְׁפִיחָה וּמֵת.

מֵר סָבַר: חַי הוּא.

וּמֵר סָבַר: מֵת הוּא.

לְמֵאֵי נִפְקָא מִיָּנִיָּה?

לְפִטוֹר מִן הַיִּבּוּס.

"נֹפֵל מִן הַגָּג אוֹ אֶכְלוֹ אָרִי - דְּבַרֵּי הַכֹּל חַי הוּא"!!**וְהָא רַב פִּפְא וְרַב הוֹנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ אִיקְלְעוּ לְבֵי בְרִיה דְּרַב אִידִי בַר אַבִּין,****וְעָבִיד לְהוּ עֵיגְלָא תִילְתָא בִּימְמָא דְשִׁבְעָה.****וְאָמְרֵי לִיה: אֵי אִיתְרַחֲוִיתוּ לִיה עַד לְאוֹרְתָא הָוָה אֶכְלִינָן מִיָּנִיָּה, הַשְׁתָּא לָא אֶכְלִינָן מִיָּנִיָּה!**

אָלָא:

כְּשִׁפִּיחָה וּמֵת - דְּבַרֵּי הַכֹּל מֵת הוּא,

כִּי פְלִיגֵי בְּנֹפֵל מִן הַגָּג וְאֶכְלוֹ אָרִי,

מֵר סָבַר: מֵת הוּא,

וּמֵר סָבַר חַי הוּא.

בְּרִיה דְּרַב דִּימִי בַר יוֹסֵף אֶתְלִיד לִיה הֵוָה יְנוּקָא, בְּגוֹ תַלְתִּין יוֹמִין שְׂכִיב.**יְתִיב קַמְתַּאבִּיל עֵילוּיָה.****אָמַר לִיה אַבּוּה: צְוֹרוּנִיתָא קְבַעִית לְמִיכָל?!****אָמַר לִיה: קִים לִי בֵּיה שְׁכַלוּ לוֹ חֲדָשִׁין.****רַב אִשִּׁי אִיקְלַע בֵּי רַב כְּהָנָא.****אִיתְרַע בֵּיה מִילְתָּא בְּגוֹ תַלְתִּין יוֹמִין.****חֲזוּיָה דִּיתִיב וְקָא מִתַּאבֵּל עֵילוּיָה.****אָמַר לִיה: לָא סָבַר לִיה מֵר לְהָא דְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל:****הַלְכָה כְּרַבּוֹן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל?****אָמַר לִיה: קִים לִי בְּגוּיָה שְׁכַלוּ לוֹ חֲדָשִׁין.**

⁴⁹ וּפְדוּנוֹ מִבֶּן חֲדָשׁ תַּפְדָּה בערך כסף חמשת שקלים בשקל הקודש עשרים גרה הוא שור או כשב או עז כי יוולד והיה שבעת ימים תחת אמו ומיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצָה לְקַרְבָּן אשה לה' ⁵⁰

625. קלו, א-ב

איתמר

מת בתוך שלשים, ועמדה ונתקדשה.

אמר רבינא משמיה דרבא:

אם אשת ישראל היא - חולצת.

אם אשת כהן היא - אינה חולצת.

קלוב

ורב שרבינא משמיה דרבא אמר:

אחת זו ואחת זו חולצת.

אמר ליה רבינא לרב שרבינא:

באורתא אמר רבא - הכי,

לצפרא - הדר ביה.

שריתוק?

יהא רעוא דתשרו תרבא!

626. קלו, ב - קלז, א

"רבי יהודה מתיר [באנדרוגינוס]".

אמר רב שיזבי אמר רב חסדא:
לא לכל אמר רבי יהודה אנדרוגינוס זכר הוא,
שאם אתה אומר כן, בערכין יערך!

ומנלן דלא מייערך?

דתניא:

"הזכר"⁵¹ (ויקרא כז, ג) - ולא טומטום ואנדרוגינוס.
יכול: לא יהא בערך איש, אבל יהא בערך אשה?
תלמוד לומר: **"הזכר"**, **"ואם נקבה היא"**⁵² (ויקרא כז, ד),
"זכר" - ודאי,
"נקבה" - ודאית,
ולא טומטום ואנדרוגינוס".
קלז, א וסתם ספרא - רבי יהודה.

אמר רב נחמן בר יצחק:

אף אנו נמי תניא:

"הכל נשרים לקדש,

חוץ מחרש שוטה וקטן.

רבי יהודה:

מכשיר בקטן,

ופוסל באשה ואנדרוגינוס".

שמע מינה.

ומאי שנא מילה?

משום דכתיב: **"המול לכם כל זכר"**⁵³ (בראשית יז, *).

⁵¹ והיה ערכך הזכר מבין עשרים שנה ועד בן ששים שנה והיה ערכך חמישים שקל כסף בשקל הקודש

⁵² ואם נקבה היא והיה ערכך שלושים שקל

⁵³ זאת בריתי אשר תשמרו בני ובניכם ובין זרעך אחריו המול לכם כל זכר

627. קלז, א

מְשָׁנָה

מי שהיו לו שני תינוקות,
אחד למול אחר השבת,
ואחד למול בשבת,
ושכח, ומל את של אחר השבת בשבת - חייב.
אחד למול בערב שבת, ואחד למול בשבת,
ושכח ומל את של ערב שבת בשבת
רבי אליעזר:
מחייב חטאת,
ורבי יהושע: פוטר.

גְּמָרָא

רב הונא מתני "חייב",
רב יהודה מתני "פטור".

"רב הונא מתני - "חייב"."

דתניא:

"אמר רבי שמעון בן אלעזר:
לא נחלקו רבי אלעזר ורבי יהושע על מי שהיו לו שני תינוקות,
אחד למול בשבת ואחד למול אחר השבת,
ושכח ומל את של אחר השבת בשבת שהוא חייב.
על מה נחלקו?
על מי שהיו לו שני תינוקות, אחד למול בערב שבת ואחד בשבת,
ושכח ומל את של ערב שבת בשבת.
שרבי אליעזר מחייב חטאת
ורבי יהושע פוטר."

ושניהם לא למדוה אלא מעבודה זרה.
רבי אליעזר סבר: כעבודה זרה, מה עבודה זרה, אמר רחמנא "לא תעביד",
וכי עביד - מיחייב,
הכא נמי לא שניא.
ורבי יהושע, התם - דלאו מצוה, הכא מצוה.

"רב יהודה מתני "פטור"."

דתניא:

"אמר רבי מאיר:
לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע על מי שהיו לו שני תינוקות,
אחד למול בערב שבת, ואחד בשבת,
ושכח ומל את של ערב שבת בשבת שהוא פטור.
על מה נחלקו?
על מי שהיו לו שני תינוקות,
אחד למול אחר השבת, ואחד למול בשבת,
ושכח ומל את של אחר השבת בשבת,
שרבי אליעזר מחייב חטאת,
ורבי יהושע פוטר."
ושניהם לא למדוה אלא מעבודה זרה.
רבי אליעזר סבר: כעבודה זרה, מה עבודה זרה, אמר רחמנא "לא תעביד", וכי עביד מיחייב,

הָכָא נְמִי לָא שָׁנְא.
 וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: הֵתָם - לָא טְרִיד בְּמִצְוָה,
 הָכָא - טְרִיד מִצְוָה

תְּנִי רַבִּי חֵיָא:

"אוֹמֵר הָיָה רַבִּי מֵאִיד:

לֹא נַחֲלֵקוּ רַבִּי אֲלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל מִי שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי תִינוּקוֹת,
 אֶחָד לְמוֹל בְּעֶרְבַּ שַׁבָּת וְאֶחָד בְּשַׁבָּת,
 וְשָׁבַח וּמַל אֶת שַׁל עֶרְבַּ שַׁבָּת בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא חַיִּיב.
 עַל מָה נַחֲלֵקוּ?
 עַל מִי שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי תִינוּקוֹת, אֶחָד לְמוֹל אַחַר הַשַּׁבָּת וְאֶחָד בְּשַׁבָּת,
 וְשָׁבַח וּמַל שַׁל אַחַר הַשַּׁבָּת בְּשַׁבָּת,
 שֶׁרַבִּי אֲלִיעֶזֶר מְחַיֵּיב חֲטָאת
 וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר.

הַשְׁתָּא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ סִיפָא דְלֹא קָא עֲבִיד מִצְוָה - פּוֹטֵר,
 רִישָׁא, דְקָא עֲבִיד מִצְוָה - מְחַיֵּיב!?

אָמְרִי דְבִי רַבִּי יִנְאִי:

רִישָׁא - כְּגוֹן שֶׁקָּדַם וּמַל שַׁל שַׁבָּת, בְּעֶרְבַּ שַׁבָּת,
 לֹא נִיתְנָה שַׁבָּת לִידְחוֹת,
 סִיפָא - נִיתְנָה שַׁבָּת לִידְחוֹת.

אָמַר לִיה רַב אֲשִׁי לְרַב כְּהֵנָּא:

רִישָׁא נְמִי נִיתְנָה שַׁבָּת לִידְחוֹת לְגַבִּי תִינוּקוֹת דְעֵלְמָא!

לְהֵאִי גְבֵרָא מִיְהָא לֹא אִיתְהֵיב.

628. קלז, א

מִשְׁנָה

קָטַן נִימּוֹל לְשִׁמְנָה⁵⁴, לְתַשְׁעָה, וְלַעֲשָׂרָה, וְלֶאֱחָד עֶשֶׂר וּלְשָׁנִים עֶשֶׂר,
 לֹא פָחוֹת וְלֹא יוֹתֵר.

הָא בְּיַצֵּד?

בְּדַרְכּוֹ - לְשִׁמְנָה.

נוֹלַד לְבֵין הַשְּׁמֻשׁוֹת - נִימּוֹל לְתַשְׁעָה,

בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת - נִימּוֹל לַעֲשָׂרָה.

יוֹם טוֹב לְאַחַר הַשַּׁבָּת - נִימּוֹל לְאַחַד עֶשֶׂר.

שְׁנֵי יָמִים שֶׁל רֵאשִׁי הַשָּׁנָה - נִימּוֹל לְשָׁנִים עֶשֶׂר.

קָטַן הַחוֹלָה אִין מוֹהֲלִין אוֹתוֹ, עַד שִׁבְרִיא.

גְּמָרָא

אָמַר שְׁמוּאֵל:

חֲלַצְתָּנוּ חֲמָה - נוֹתְנִין לוֹ כָּל שִׁבְעָה לְהַבְרוֹתוֹ.

אֵיבְעִיא לְהוּ:

מִי בְּעֵינָן מַעַת לְעַת?

תָּא שְׁמַע:

דְּתַנִּי לְיֹדָא:

"יוֹם הַבְּרָאָתוֹ בְּיוֹם הַוּלְדוֹ".

מָאִי לָאוּ מַה "יוֹם הַוּלְדוֹ" - לָא בְּעֵינָן מַעַת לְעַת,

אִף "יוֹם הַבְּרָאָתוֹ" - לָא בְּעֵינָן מַעַת לְעַת.

לֹא, עֲדִיף "יוֹם הַבְּרָאָתוֹ" מִ"יוֹם הַוּלְדוֹ",

דְּאִילוּ "יוֹם הַוּלְדוֹ" - לָא בְּעֵינָן מַעַת לְעַת,

וְאִילוּ "יוֹם הַבְּרָאָתוֹ" - בְּעֵינָן מַעַת לְעַת.

⁵⁴ וביום השמיני ימול בשר ערלתו (ויקרא יב, ג).

629. קלז, א-ב

משנה

אלו הן ציצין המעבבין את המילה:
בשר החופה את רוב העטרה,
ואינו אוכל בתרומה.
ואם היה בעל בשר - מתקנו, מפני מראית העין.
מל ולא פרע את המילה - באילו לא מל.

קלז, ב

גמרא

אמר רבי אבינא אמר רבי ירמיה בר אבא אמר רב:
בשר החופה את רוב גובהה של עטרה.

"ואם היה בעל בשר".

אמר שמואל:

קטן המסורבל בבשר,
רואין אותו, כל זמן שמתקשה נראה מהול - אינו צריך למול,
ואם לאו - צריך למול.

במתניתא תנא:

"רבן שמעון בן גמליאל אומר:

קטן המסורבל בבשר,
רואין אותו, כל זמן שמתקשה ואינו נראה מהול - צריך למול,
ואם לאו - אינו צריך למול".

מאי בינייהו?

איכא בינייהו:

נראה ואינו נראה.

630. קלז, ב

"מל ולא פרע [- באילו לא מל"].

תנו רבנן:

"המל אומר: 'אשר קדשנו במצותיו וצונו על המילה'
 אבי הן אומר: 'אשר קדשנו במצותיו וצונו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו'.
 העומדים אומרים: 'נשם שנכנס לברית, כך יבנס לתורה לחופה ולמעשים טובים'.
 והמברך אומר: 'אשר קידש ידיד מבטן, חוק בשארו שם,
 וצאצאיו חתם באות ברית קדש. על כן בשכר זאת אל חי חלקנו,
 צוה להציל ידיות שארינו משחת למען בריתו אשר שם בבשרנו.
 ברוך אתה ה' בורת הברית".
 המל את הגרים אומר: "ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על המילה",
 והמברך אומר: "אשר קדשנו במצותיו וצונו למול את הגרים ולהטיף מהם דם ברית,
 שאילמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ,
 שנאמר: "אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי" (ירמיהו לג, כה),
 ברוך אתה ה' בורת הברית".

המל את העבדים:

אומר: "אשר קדשנו במצותיו וצונו על המילה",
 והמברך אומר: "אשר קדשנו במצותיו וצונו למול את העבדים ולהטיף מהם דם ברית,
 שאילמלא דם ברית חקות שמים וארץ לא נתקיימו,
 שנאמר: "אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי" (ירמיהו לג, כה),
 ברוך אתה ה' בורת הברית".

הדרן עלך רבי אליעזר דמילה